B. N. C.
FIRENZE
1043
23

1043.23

A1.

SANCTISSIMI IN CHRISTO PATRIS ET D. N. D. CLEMENTIS DIVINA PROVIDENTIA PAPAE VIII.

1093.26

Confirmatio, declaratio, & extenſio conſtitutionum Apoſtoli-carum,& decreti Concilii Tridentini, contra pugnantes in Duello publice vel priuatim : Necnon contra mittentes, ſcribentes, aut diuulgantes chartulas prouocatorias, aut ſcripta, quæ dicuntur manifeſta, eorumq; fautores, & complices.

ROMAE, Apud Paulum Bladum, Impreſſorem Cameralem,
Et Florentiæ apud Michaelangelum Sermartellium. B. F.
MDXCIIII.

1043 23

CLEMENS EPISCOPVS
SERVVS SERVORVM DEI
AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

ILLIVS vices,licet immeriti , gerentes ; qui , vt animas ſuorum fidelium à peccato , & diaboli laqueis liberaret, è cœlo deſcendens,humana , carne aſſumpta , ne proprio quidem ſuo precioſiſsimo ſanguini pepercit, ſed ſe ipſum in Ara crucis immaculatam hoſtiam ęterno Patri offerri voluit : in hanc pręcipuè curam ſummo ſtudio incumbimus , vt eaſdem animas inęſtimabili pretio redemptas, aduerſus ſathanę fraudes,quantum in nobis eſt,illæſas pręſeruemus:præſertim verò totis viribus nobis à Domino traditis exterminemus exitialia quædam,atq; enormia peccata,quibus Diuina Maieſtas grauius offenditur; quæq. eodem fabricante humani generis hoſte inuenta,atq; introducta ſunt,vt ex cruenta corporũ morte animarũ etiam ſimul interitus,ac pernicies ſequatur . Rectè ſiquidem & ſalubriter fel. rec. Pius Papa Quartus prædeceſſor noſter poſt alios complures ſuos noſtroſq; prędeceſſores,qui deteſtandum,diuina,naturaliq.lege,ac ſacris canonibus damnatũ duellorũ abuſum ſuis etiam conſtitutionibus ſeuerè prohibuerant,graueſq.pœnas contra quoſcunq; temporali ditioni S.R.E. mediatè,vel immediatè ſubiectos eius criminis quomodolibet reos,vel participes inflixerant,cupiens non ſolũ in terris prędictis,ſed aliàs vbilibet,animarũ periculis obuiare,Principes,ac Domicellos permittentes in ſuis Dominiis id patrari,ac etiã extra Terras & loca ditioni Eccleſiaſticæ ſubiecta,huiuſmodi duella, ſeu ſingularia certamina, ant diffidationes deſuper facientes,ac ad id inuitantes, prouocantes,auxiliũ, conſiliũ,vel fauorem dãtes,illiſq. aſtantes & intereſſentes,necnon chartas deſuper ſubſcribentes,aut publicantes , ſeu de illis ſe intromittentes ſingulos Imperatore , ac Regibus inferiores , maioris excommunicationis, ac (ſi Eccleſiaſtici fuerint) vltrà eam, etiam priuationis omniũ dignitatum,beneficiorum, & officiorum eccleſiaſticorum , inhabilitatiſq. ad illa, & ália impoſterum obtinenda, pœnis ſubiacere , eaſq. incurrere voluit, à quibus non niſi a Rom. Pontifice abſolui poſsit : ſed & poſtmodum generalis Tridentina ſynodus ad exterminandum penitus ex Chriſtiano orbe hoc malum, ſtatuit, vt Imperator, Reges, Duces,Principes,Marchiones,Comites,& quocunque alio nomine Domini temporales,qui locum ad monomachiam in terris ſuis inter Chriſtia

nos conceſſerint, eo ipſo ſint excommunicati, ac iuriſdictione & dominio ciuitatis, caſtri, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permiſerint, quòd ab eccleſia obtinent, priuati intelligantur, & ſi feudalia ſint, directis dominis ſtatim acquirantur. Qui verò pugnam commiſerint, & qui eorum Patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant: & vt homicidæ, iuxta ſacros canones, puniri debeant: Et ſi in ipſo conflictu deceſſerint, perpetuò careant Eccleſiaſtica ſepultura. Illi etiam qui conſilium in cauſa duelli tam in iure, quàm facto dederint, aut alia quacunque ratione ad id quemquam ſuaſerint, necnon ſpectatores, excommunicationis, & perpetuæ maledictionis vinculo teneantur. Quas pœnas nouiſsimè piæ mem. Gregorius XIII. pariter prædeceſſor noſter extendit aduerſus illos etiam omnes, qui non publicè, ſed priuatim ex condicto, ſtatuto tempore & in loco conuento Monomachiam commiſiſſent, etiam Patrinis, ſociiſuè non vocatis, & loci ſecuritate non habita, & prouocatoriis litteris minimè præcedentibus, etiam contra locorum Dominos, ſi id (quantum in ſe fuerit) non prohibuiſſent, cæteroſq. ſupradictos criminis ſocios, & ex compoſito ſpectatores, etiam ſi pugnã ob aliquod impedimentum non commiſiſſent, ſi ad locum acceſsiſſent pugnaturi, & per eos non ſtetiſſet quominus pugnarent: Verum quia cum magna animi noſtri moleſtia intelleximus adhuc in quibuſdam, præſertim tranſalpinis ac remotis regionibus, & potiſsimum vbi bella vigent, caſtrenſi quadam, & militari licentia, ſeu verius audacia pernicioſum hoc ſcelus inter fideles exerceri, quaſi fas ſit in ſolo hoſtili vbi Chriſtiani nominis, ſeu catholicæ fidei hoſtes tyrannidem exercent, ſiue hæreſes & ſchiſmata impunè graſſantur, ſiue inter ſigna & caſtra militaria in caput ſuorum fratrum impios conuertere mucrones, quos multo ſalubrius contra Chriſti aduerſarios ſtringi par eſſet: Nos nefaria diaboli arma ſalutari Eccleſiæ gladio ad continendos in officio fideles nobis præcipuè ipſius Domini auctoritate tradito retundere, atque à ceruicibus gregis Domini noſtræ curæ crediti, quantum (eodem Deo adiutore) eniti poſſumus, propulſare cupientes, prædictas omnes conſtitutiones ac decretum Concilii Tridentini cum omnibus & ſingulis in eis contentis cenſuris & pœnis, decretis, extenſionibus, quarum, & quorum omnium tenores præſentibus haberi volumus pro expreſsis & ad verbum inſertis, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuò approbamus, confirmamus, & innouamus. Ac inſuper auctoritate & tenore præmiſſis decernimus, & declaramus eaſdem Conſtitutiones ac decretum locum habere vbique gentium & terrarum, inter quaſcumque perſonas, etiam armatas, & in caſtris ſeu propugnaculis militantes, etiam vbi noſtrorum & S. R. E. aut catholicæ fidei hoſtium furor impunè graſſatur,

vel

vel in Dominiis per eos occupatis,& detentis. Idem quoque iuris cen ſendum eſſe, ſi publico & forſan iuſto bello indicto miles aliquis contra alterum in aduerſariorum exercitu militantem, ſiue alias in hoſtiũ Caſtris præſidiis, aut terris degentem, priuatas ſimultates atque inimicitias publicæ cauſæ intermiſcendo, etiam Ducum permiſſu ex condicto ad ſingulare certamen deſcendat, aut illum prouocet. Necnon iiſdem pęnis, decreto,& conſtitutionibus teneri eos inter quos pactiones initę ſint de dirimendo certamine cum primùm alteruter vulneratus fuerit, ſeu ſanguinem effuderit, aut certus ictuum numerus vtrinque illatus fuerit. Vel ſi conuenerint vt non ſinguli cum ſingulis, ſed bini, terni, auc plures hinc inde pugnent. Et non ſolùm locorum Dominos, ſed etiam magiſtratus, præſides, locumtenentes, aut etiam militum Duces & Capitaneos in caſtris, vel extra ea, in alieno, vel hoſtili ſolo, vel cum militibus exercitus aduerſariorum monomachiam in quocunque caſu per pręſentem, vel alias conſtitutiones huiuſmodi prohibito, permittentes, vel quantum in ipſis eſt non prohibentes, aut poſt admiſſum crimen, veniam & impunitatem concedentes. Præterea pari ratione prohibemus omnia & ſingula eius generis ſcripta manifeſta, ſeu fides vulgò appellata, quæ etiam ſine expreſſa prouocatione ad certamen, tamen quaſi præparatoria quędam ad chartulas, ſeù libel los prouocatorios & ad duellum, illorumq. veluti radices, aut ſemina, vt plurimum laceſſendi aliquem ad pugnam, & ſuſcitandæ ſimultatis, atque inimicitiæ materiam & occaſionem præbent. Dum ſcilicet in il lis per modum Epiſtolæ, libelli, aut publicæ atteſtationis, & intimationis, ſiue per authentica documenta, ſiue per vnius, pluriumuè chirographum ſubſcriptiones, aut relationes ſub prætextu proprii, vel alieni honoris, & famæ, more militari, atque vt vulgò dicitur cauallereſco, tuendi, aut lædendi, ſiue ad illatæ, propulſatæuè contumeliæ, aut iniurię probationem, ſeù tollendam illius ſuſpitionem rei alicuius geſtæ ad id pertinentis, vel verborum, aut reſponſionum ſeries, & ordo, narratur. Vel ex ſimili abuſu hac de cauſa aliquid tale adeò firmiter aſſeritur, aut negatur, vt qui contradixerit, is, ſiue nominatim, ſiue in genere mendacii arguatur, aut mentiri dicatur. Aut ad hunc effectum ex militari etiam conſuetudine quæritur, declaratur, aut reſpondetur, qua mente, aut quo ſenſu quippiam eiuſmodi, quod ad ſuperius expreſſa ſpectant, geſtum dictumuè ſit. Vel denique offert ſe quiſpiam contra certam, vel incertam perſonam, vel generatim contra quemcumque ad probandum armis, & verificandum etiam inito certamine aliquid ita eſſe, aut fuiſſe, vel non fuiſſe. Necnon quaſcumque etiam ſine ſcripto factas talium rerum ſupradicta quoquomodo concernentium, & ob huiuſmodi cauſas in locis publicis, vel priuatis, vbi hominum multitudo conuenire ſoleat, denunciationes, narrationes, declarationes,

rationes, & teſtificationes. Volentes eos omnes & ſingulos, qui ſuo, vel alieno nomine ad effectum, de quo ſuperius dictum eſt prædicta, vel his ſimilia, multoq; magis ad certandum prouocatoria ſcripta, libellos, epiſtolas, earumuè exempla dictauerint, compoſuerint, ſcripſerint, miſerint, detulerint, diuulgauerint, affixerint, exemplauerint, typis impreſſerint, ſubſcripſerint, intimauerint, vel etiam verbo denunciauerint, ſiue atteſtati fuerint. Quiuè aliis ad ſingulare certamen, publicè, vel occultè ineundum, vel ad prouocandum aliquem ad pugnã, ſiuè ad huius generis ſcripta, quæ manifeſta quæque chartulæ prouocatoriæ appellantur ſcribenda, dictanda, mittenda, deferenda, diuulganda, auxilium, conſilium, operam vel fauorem præſtiterint, ſiue id ſuaſerint, aut mandauerint, quiuè in præmiſsis, vel eorum aliquo ſe quomodolibet immiſcuerint, etiã ſineq; pugna aliqua, nec certamen, aut effectus, nec acceſſus, aut actus ad pugnam proximus, neque expreſſa, & aperta prouocatio ſubſecuta fuerit, neque ſcriptiones prædictæ, quæ manifeſta dicuntur, in publicum prodierint aut cuiquam intimatæ extiterint, ſi per eos non ſteterit quominus publicatio, aut denunciatio fieret, Nihilominus cenſuris & pœnis omnibus in præſenti & aliis prædictis cõſtitutionibus & decreto cõtentis ſubiacere tam ſi ſuperius enumeratis, quàm ſi aliis etiam maioribus eccleſiaſticis vel mundanis, dignitatibus, gradibus, & præeminentiis excellant. Quinimo de nouo etiam per prçſentes ex parte Omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, excommunicamus & anathematizamus, maledicimus, & execramur omnes & quoſcumque, publice, vel priuatim, palàm, vel occultè, in quibuſcumque locis, modis, & formis, ac caſibus ſub prçſenti noſtra, vel aliis prædictis conſtitutionibus ac decreto, comprehenſis, ſingulare certamen (quod Duellum vulgo dicitur) ex compoſito ineuntes, necnon id ſcelus ſuadentes, aut prouocantes, opem, conſilium, vel fauorem præſtantes, equos, arma, & comeatus præbentes, aut comitantes, vel circa chartulas, ſeu libellos litteras, Nuncios, aut quæcumq; alia ſcripta huiuſmodi quomodolibet peccantes, huiuſque delicti ſocios de induſtria ſpectatores, patrinos, fautores, defenſores, quacumq; tam ſuperius expreſſa quàm alia eccleſiaſtica vel mundana præfulgeant dignitate; Ita vt ſingulares etiam perſonæ cuiuſlibet Communitatis, Vniuerſitatis, Collegii, aut Reipublicæ quæ huius criminis participes quoquomodo fuerint nequaquam excuſentur, ſed ſupradictos omnes, eorumq. ſingulos ipſo facto, abſq; vlla monitione, Iudicis decreto, aut miniſterio perpetui anathematis, excõmunicationis maioris, & maledictionis æternæ mucrone perculſos & damnatos harum ſerie declaramus; & ſi in ipſo conflictu obierint ſepultura eccleſiaſtica perpetuò priuatos eſſe volumus: Ipſas verò Ciuitates, terras, oppida, vel caſtra, & loca, in quorum territoriis id facinus ſcienti-

bus,

bus,& tacite, vel expreſsè permittentibus, aut tolerantibus Dominis, aut magiſtratibus, vel Senatu,aut Populo,admiſſum fuerit,eccleſiaſtico ſupponimus interdicto,cuius interdicti relaxationem, aut excommunicationis abſolutionem, ab alio, quàm à nobis, aut pro tempore exiſtente Romano Põtifice pœnitentia & ſatisfactione congruè peracta, niſi in mortis articulo conſtituti nequeant obtinere, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuſuis perſonis tam Eccleſiaſticis cuiuſcumque ordinis aut militię, ſtatus, gradus, aut conditionis exiſtentibus,quàm laicis etiam imperiali,regali,vel alia mundana præeminentia inſignitis, per Sedem Apoſtolicam in genere, vel in ſpecie conceſſorum. Quę omnia,quoad præmiſſa,nolumus cuiquam in aliquo ſuffragari. Pœnis aliis tam ſpiritualibus, quam temporalibus contra eos inflictis nihilominus in ſuo robore permanſuris. Vniuerſos autem & ſingulos chariſsimos in Chriſto filios noſtros Imperatorem,Reges; ac Dilectos filios nob. Viros Duces,etiam armorum & exercituum,Marchiones,cæteroſq. Principes Chriſtianos, necnon Dominia,Potentatus,Communitates,& Vniuerſitates ciuitatum,oppidorum, & caſtrorum, illorumq. Domicellos,& Dominos temporales, ac etiam Militum & copiarum tam equeſtrium,quàm pedeſtrium Ductores, Tribunos, pręfectos, Capitaneos in quibuſcunque etiam nobis & S. R. E. temporali iuriſdictioni non ſubiectis locis conſtitutos, cuiuſcunque gradus,pręeminentiæ,& nobilitatis exiſtentes, hortamur,rogamus,& obteſtamur per viſcera D. N. IESV Chriſti, vt eius Diuini nominis intuitu pro ſua erga eundem Deum, per quem regnant Reges,& à quo Principatus acceperunt,pietate,atq; erga nos, & ſanctam hanc Sedem reuerentia,& deuotione,non modo nihil tale in ſuis Dominiis fieri permittant,nec vllo modo conniueant,ſed hoc malum omni ſtudio,diligentia, & auctoritate exterminare totis viribus procurẽt, & contra quoſcumque delinquentes, & (vt præfertur) quomodolibet complices,& participes etiam temporalibus pœnis grauiſsimis animaduertant; & per ſuos officiales & curię miniſtros procedi curent: ſcituri ſe obſequium Deo pergratum,per que acceptum præſtituros, ſi quo gladio ad tutelam bonorum, & ad propulſandos perditornm conatus ſunt accincti, eundem ad vindictam huius peccati, & ad ſumendas de huiuſmodi criminis reis debitas pœnas exercuerint; contra verò memores, ſi in re tam graui malè ſe geſſerint, ſe in diſtricto Dei iudicio rationem in nouiſsimo Die reddituros. Volumus autem,vt præſentium tranſumptis etiam impreſsis notarii publici manu ſubſcriptis, & perſonæ in dignitate eccleſiaſtica cõſtitutę ſigillo obſignatis eadem prorſus fides vbique gentium & locorum adhibeatur,quę ipſis præſentibus adhiberetur exhibitis, vel oſtenſis: quodq. eædem pręſentes in Lateranen. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum.& Cancellariæ,

larię Apoſtolicę valuis de more publicentur, affixis inibi earum exemplis per aliquem ex curſoribus noſtris & dimiſsis: quodq. eadem publicatio, qui in Vrbe ſunt: poſt triduum, qui vero extra eam & citra montes, poſt duos menſes: vltra montes vero, poſt quatuor menſes omnes quos concernunt, perinde arctet & afficiat, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę approbationis, confirmationis, innouationis decretorum, declarationis, prohibitionis, excommunicationis, anathematizationis, maledictionis, execrationis, hortationis, regationis, obteſtationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prę ſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ in Monte Quirinali anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſecundo, xvj. Kal. Septemb. Pontificatus noſtri Anno Primo.

L. Dat.

M. Veſtrius Barbianus.

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini, Milleſimo Quingenteſimo Nonageſimo ſecundo, Indictione quinta, Die verò ſecunda Menſis Septembris, Pontificatus Sanctiſs. in Chriſto Patris & Domini Noſtri D. CLEMENTIS Diuina prouidentia Papæ Octaui, Anno eius Primo: Supradictæ litteræ affixæ & publicatæ fuerunt in valuis Baſilicarum S. Petri in Vaticano Principis Apoſtolorum, & S. Ioannis Lateranen. de Vrbe; & Cancellarię Apoſtolicæ, ibidem illarum copiis affixis per me Hieronymum Lutium S. D. N. Papæ Curſ.

Io. Gauce Magiſter Curſ.

33 957443

Mo1